

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 21 sierpnia 2013 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi w sprawie sygn. akt II C 520/12 z powództwa A. S. przeciwko Gminie Ł. – Administracji (...) Ł. (...) w Ł. o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci prawomocnego nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi II Wydział Cywilny w postępowaniu upominawczym w dniu 8 października 2008 roku w sprawie o sygnaturze akt II Nc 560/08, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w dniu 27 listopada 2008 roku, w stosunku o powódki A. S., w zakresie należności głównej w kwocie 2.292,17 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 6 października 2008 roku do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałej części i nie obciążył powódki kosztami procesu poniesionymi przez pozwaną.

Apelację od powyższego orzeczenia wniosła pozwana Gmina Ł. – Administracja (...) Ł. (...) w Ł., zaskarżając rozstrzygnięcie w części, tj. w zakresie punktu 1 i zarzucając mu naruszenie prawa procesowego, tj. art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez błędną jego wykładnię i przyjęcie, że niemożność podniesienia w toku procesu przez powódkę okoliczności, że była ona osobą niepełnoletnią jest zdarzeniem powstałym po wydaniu tytułu wykonawczego wskutek którego roszczenie wygasło lub nie może być egzekwowane. W konkluzji skarżąca wniosła o zmianę orzeczenia w zaskarżonej części i oddalenie powództwa w tym zakresie oraz o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Apelację należało uznać za zasadną.

Sąd Rejonowy poczynił w niniejszej sprawie wprawdzie prawidłowe ustalenia faktyczne, które to ustalenia Sąd odwoławczy w pełni podziela i przyjmuje za własne. Nie można się jednak zgodzić z przeprowadzoną przez Sąd pierwszej instancji oceną żądania powódki w świetle przepisów prawa materialnego i z tych też względów zaskarżone orzeczenie podlegać musiało zmianie.

Słusznie podnosi skarżący, iż nie do zaakceptowania jest argumentacja Sądu Rejonowego, w świetle której dla osoby uzyskującej pełnoletniość jeszcze w toku procesu, okoliczność skutkująca wyłączeniem jej odpowiedzialności w postaci niepełnoletniości, z uwagi na brak możliwości jej podniesienia w procesie, jest zdarzeniem, które nastąpiło po wydaniu tytułu egzekucyjnego, czy też po zamknięciu rozprawy.

Podnieść należy, iż art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. stwarza podstawę do zwalczania tytułu wykonawczego w przypadku, gdy już po powstaniu tytułu egzekucyjnego zaszły zdarzenia prowadzące do wygaśnięcia zobowiązania lub zdarzenia, wskutek których zobowiązanie nie może być egzekwowane. Na podstawie regulacji materialnoprawnych w literaturze rozróżnia się zdarzenia zależne od woli stron (np. spełnienie świadczenia, potrącenie) oraz niezależne od woli stron (m.in. przedawnienie roszczenia, niemożność świadczenia wskutek okoliczności, za które dłużnik nie odpowiada) - tak np. uchwała SN z dnia 14 października 1993 r., III CZP 141/93, OSNC 1994, nr 5, poz. 102; uchwała SN z dnia 30 lipca 1974 r., III CZP 44/74, OSNC 1975, nr 5, poz. 78. Omawiany przepis w odniesieniu do orzeczeń sądowych wprowadza zatem prekluzję co do zdarzeń zaszłych przed zamknięciem rozprawy, a zatem zanim jeszcze takie orzeczenie formalnie zostało wydane.

Jak wynika z powyższego, podstawą powództwa opozycyjnego z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. mogą być jedynie takie zarzuty, których powołanie nie było możliwe w postępowaniu, w którym doszło do wydania tytułu egzekucyjnego. Trzeba przy okazji podkreślić, że przeciwko możliwości ponownego analizowania okoliczności, podlegających zbadaniu w postępowaniu rozpoznawczym, przemawia także fakt, iż orzeczenie sądowe, które stanowi podstawę tytułu wykonawczego korzysta z powagi rzeczy osądzonej (tak np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 27 września 2013 roku, I ACa 473/13, LEX nr 1383499, a także wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 25 czerwca 2013 roku, VI ACa 1689/12, LEX nr 1362956). Reasumując, w sytuacji, w której dłużnik w drodze powództwa opozycyjnego

domaga się pozbawienia wykonalności orzeczenia sądowego, może on podnosić zarzuty oparte na zdarzeniach, które miały miejsce po zamknięciu rozprawy. Tym samym wykluczone jest ponowne podnoszenie zarzutów, które były przedmiotem rozpoznania przez Sąd w trakcie wyrokowania, a także tych, które strona mogła do tego czasu - przy zachowaniu należytej staranności - podnieść. Inny sposób interpretacji podstawy powództwa opisanej w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. powodowałby możliwość ponownego rozpoznania tych samych zarzutów co w procesie, w którym powstał tytuł wykonawczy. Powyższy fakt godziłby więc w zasadę powagi rzeczy osądzonej (art. 366 k.p.c.) – tak np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 27 lutego 2013 roku, V ACa 54/13, LEX nr 1353709.

W rozpoznawanej sprawie powódka swoje roszczenie o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci prawomocnego nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi II Wydział Cywilny w postępowaniu upominawczym w dniu 8 października 2008 roku w sprawie o sygnaturze akt II Nc 560/08, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w dniu 27 listopada 2008 roku, oparła na zarzucie swojej niepełnotenności w okresie, za który wskazanym wyżej nakazem zapłaty Sąd Rejonowy zasądził od niej odszkodowanie z tytułu bezumownego korzystania z lokalu, której to okoliczności strona powodowa nie mogła podnieść w toku postępowania w sprawie II Nc 560/08 z uwagi na nieprawidłowość w doręczeniu jej odpisu nakazu zapłaty oraz odpisu pozwu, załączników i pouczenia. Sąd Rejonowy powyższy zarzut uwzględnił w całości, uznając, iż skoro powódka do czasu powstania tytułu egzekucyjnego nie mogła podnieść zarzutu, iż dochodzona od niej kwota jest nienależna, a z uwagi na brak prawidłowego doręczenia jej nakazu nie mogła wnieść skutecznie sprzeciwu prowadzącego do wyznaczenia rozprawy i podnieść tego zarzutu do zamknięcia rozprawy, to należy przyjąć, że dla powódki zdarzenie w postaci niepełnotenności powstało dopiero po powstaniu tytułu wykonawczego, a tym samym Sąd ten uznał, że zachodzi podstawa do pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności, o której stanowi art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.

Z argumentacją tą nie sposób się zgodzić. Podnieść należy, iż, jak już wcześniej wskazano, treść powołanego przepisu ustawy w sposób jednoznaczny wskazuje, że podstawą powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności mogą być, poza zarzutem spełnienia, jedynie takie zdarzenia, które nastąpiły po powstaniu tytułu egzekucyjnego względnie po zamknięciu rozprawy. Już z wykładni literalnej przytoczonego przepisu wynika, że chodzi tu wyłącznie o zdarzenia obiektywnie powstałe po wydaniu tytułu egzekucyjnego, czy też po zamknięciu rozprawy, a nie o zdarzenia, które subiektywnie, uwzględniając punkt widzenia danej strony postępowania, za takie mogą być uznane. Za interpretacją obiektywną przemawia również fakt, że powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności nie może prowadzić do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy, jego celem jest zaś pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, a nie podważenie treści prawomocnego orzeczenia sądowego. Tym samym nie sposób podzielić argumentacji Sądu Rejonowego, że dla osoby, która jeszcze w toku procesu uzyskała pełnoletniość, okoliczność skutkująca wyłączeniem jej odpowiedzialności w postaci niepełnotenności, z uwagi na brak możliwości jej podniesienia w procesie jest zdarzeniem, które nastąpiło po wydaniu tytułu egzekucyjnego, czy po zamknięciu rozprawy.

Za trafną należy uznać również argumentację skarżącego stanowisko apelującego, iż powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności nie może być postrzegane jako środek służący do naprawiania wszelkich uchybień powstałych w toku postępowania. Przyjęcie odmiennego stanowiska prowadziłyby bowiem do sprzeczności z przepisami obowiązującego prawa. Instytucją służącą naprawieniu uchybień są przewidziane przez ustawodawcę środki zaskarżenia, które przysługują tak od orzeczeń nieprawomocnych jak i prawomocnych. Tymczasem powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności nie jest ani zwyczajnym ani nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia i nie może mieć na celu zmiany treści prawomocnego orzeczenia.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił powództwo w całości.

Zmiana orzeczenia w zakresie roszczenia głównego skutkować musiała również zmianą rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Uznając, iż brak jest przesłanek przemawiających za nieobciążaniem powódki kosztami procesu poniesionymi przez stronę przeciwną o kosztach tych Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. i zasądził od powódki na rzecz strony pozwanej kwotę 2.400 zł, na którą to kwotę złożyło się jedynie wynagrodzenie pełnomocnika

pozwanej ustalone na podstawie § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł również na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i zasądził od powódki na rzecz strony pozwanej kwotę 415 zł, na którą to kwotę złożyły się: opłata sądowa od apelacji w wysokości 115 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika pozwanej w kwocie 300 zł ustalonej na podstawie § 6 pkt 3 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 powołanego wyżej rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości.